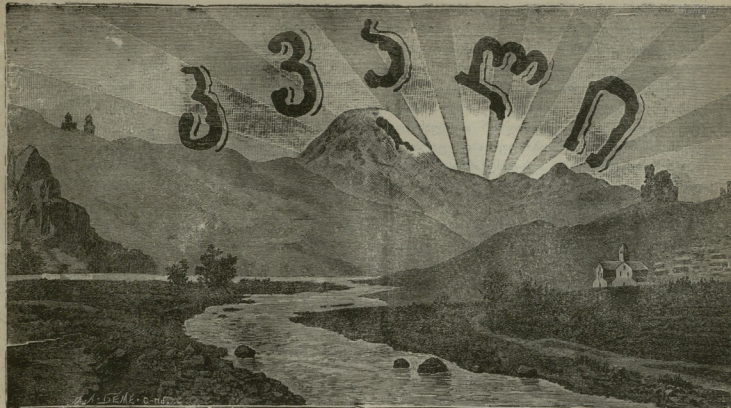

კ ვ ა ლ ი

საპოლიტიკო, სამეცნიერო და სალიბერატორო ნახატებიანი გაზეთი; გამოდის უკვე კვირა დღეს.

№ 53 დაბატკითი ნომერი დ ე მ ე მ ბ ე რ ი 25 1897 წ. დაბატკითი ნომერი № 53

შინაარსი: სასობაო მოთხრობა (დალალოთა მუჭრობა), გ. წერეთლ-სა, — სხვა-და-სხვა ამბები, — სამშობლო ცხ.ს გაუბგ ღაღისა. — რედაქცია "სარჩევი და კერძო განცხადებები

საშობავო მოთხრობა.

დალალოთა მუჭრობა.

ობის წინაღამეს დაერჩი სოფელში. მეზობლები დიდ ფატი-ფუტში იყვნენ. მომავალი დღესასწაული იმდენათ არავის ახარებდა, რამდენათაც ის, რომ ქრისტიანობისთვის მარხვისგან თავმოებზრებელი, ლობიოსა და ქარხლის კამით მომზებული სოფლები შეგებარებოდნენ გახსნილებას. ყველას ყავდა თითო-ორიოდა ნასუქი ღორი, თუ ბურვავი, ქართლ-კახეთში რომ ქოსმანს ეძახიან, იმისთანა საკლავი მომზადებული. შეღამდა თუ არა, ყო-

ველი მხრით მოისმა იმათი ჭყვირილი და ფერდებ მიმზმარი ძაღლების ხორხალი ახალი დაკლულის სისხლზე. იმათაც უდგებოდათ შობა, იმათაც უხსნილდებოდათ და პაწია ყმაწვილებთან ერთად მზიარულებდნენ, რადგან ესენი შემწვარ ღორის ღვიძლს მოელოდნენ და ძაღლები კი ნაწლეების ნაწყვეტებს. სოფლის ეკლესიაზე ეს ერთი თვეა, ზარი არ ჩამოკრულიყო. პატარძლები ფერუშარულს ამზადებდნენ, იქნება ხეალ მაინც გვეღირსოს საყდარზე გაკრიალებული სახით და ჭრელა-ჭრულით გასვლა, ვინძლო იმათ თავი მოეწონათ, ეისაც ჩვენზე თვალები უჭირავთო. მე კი დღესასწაულიც, ღორების ჭყვირილიც ძაღლების ხორხალი და ბეჭების ჭყლოპანი, დიდი ხანია, მოწყენილი მქონდა, აღარც ხეალის დღესასწაულის მოლოდინი ახარებდა ჩემ გულს, აღარც ის, რომ ჩვენებური გაზეთები ხეალინდელ დღეს ქადაგათ დაეცემოდნენ და ათასნაირ გადაჭხრაკებულ-გადმოჭხრაკებული ქრისტეს ღაბადების ფარისეველური შესხმა-ქეზით იქნებოდნენ ვაგებულნი. იმათი უგულო და ურწმუნო გამოფიტული სიტყვების რახარუბი, ეიცოდი, შობა დღეს ხოშკაკალასაგით დაეცემოდა ჩემ გულს. მარტო ერთი ხმა ამებდა მას იმ თოვლით დაბურულ არე-მარეში, ხან-გამოშვებით რომ გაისმოდა ძველებური კალილოს* ვალობა და

მისი მრავალმნიშვნელოვანი სიტყვები — ჩიტი შემოჯდა ღობესა, იძახის ქრისტეს შობას, ალილოვო! — კვლავ ააზღვრდა ცხოვრების უნებურმოზით დაღალულს წაზღვრებებს და კვლავ ბაღებდა ჩემში იმედების ნაპერწკლებს. შებინდებისას იწყო თოვსა, ცა უხვათ აყრიდა არე-მარეს დიდრონ თოვლის ფარულებს და სოფლის სახლები უფრო და უფრო ხმებოდნენ თეთრ ზეწრებში. ფხვ-დამდგარმა თოვამ, ცოტა არ იყოს, კიდევ უფრო დააღონა ჩემი არსება, სიტყვეც ვიკარძენ კანკებში და გავეშურე ჩემ ოთახში, საცა ბუნხარი კიდევ მხიარულებდა. მიუფუჯკი ცეცხლს, გული გამოეუქმე, რომ ხმელ შემას ალი უფრო მოდებოდა და თან მომავლანდა ეს სოფლის ანდაზაც: „ყოველი კაცი გულიანი ჯობს, ხალიო ცეცხლი უფულოვო“. ამ დროს ვიკარძენ რაღაც ახირებული მართობა: თითქოს სოფელს მოეწვეტრადი, რადგან მისი მხიარულების თანამოზარე არ იყავი; თუმცა ბუნხარი მხიარულათ მემუხადებოდა, მაგრამ მჭუმუნვარება მაინც ევრ გამიფანტა; ნეტა ახლა ვინმე ნაცნობთაგანი შემოვიდეს მეთქი — რომ მასთან საუბარში გული გადავყალო-მეთქი. მართლაც ამდროს ვალიო ოთახის კარები და კრძალვით შემოცოცდა ერთი ძველი ნაცნობი დალალი, რომელსაც ბევრი ენახა, ბევრი ჯირი თავს ვაღებდოდა და ბევრი ახირებული ამბებიც გამოეგლო ცხოვრებაში. ცოტა ხანს მხიარულათ ვაგებით ღაპარაკი, ხან უფულობაზე გადავუგდეთ სიტყვა ერთმანეთს, ხან ჩვენი ქვეყნის წარმოების სიძნელეზე, ხან სხვადასხვა საზოგადო დამპარკოლებელ მიზეზებზე, სწავლავანათლებლის უქონლობაზე, უზო-უკელობაზე, რკინის გზის ამაგებლის უწყს-რიგობაზე, მის მიერ აღუმბიციელების ანარკოლებასზე და, ვინ მოთვლია, ჩამდენ-რამეზე და რა ვაგებით ღაპარაკი. ჩემი ჩათხრობილი გული ყველაზე უფრო ერთმა მისმა თევადასავალმა გაალო.

I.

ერთი კარგა მოზდილი ტყე იყო ადგილიანა ვასაყიდო — დაიწყო სუკამ, ასე ერქვა იმ დალაღს. ეს ადგილი ეკუთვნოდა თავად ბაღუმ-ჯუანშერისს, რომელიც მტრათ მხარჯველი კაცი იყო და თავისი მამა-პაპისეული დიდი მამული, ის იყო, მიეკრება, მაგრამ ვალეზში ყელანდის ჩაფულულს თავი მაინც ევრ ამოკრძოდა. დარჩენილ მარტო ეს ერთი ტყე და იმასაც უთვალ-თვალეზდა, აი, როდის ვაყიდო და, აი, როდისო. ის ტყე მე მებარა. თუმცა მის მოიჯარადრეთ ეითელეზოდა, მაგრამ რაც საიჯარო მისი მამულეები მქონდა, ყველა შამოშაკალა; მხოლოთ ეს ერთი მოზდილი ტყე მქონდა კიდევ, რომელიც

უფრო იმისთვის მებარა, რომ მუშტარი ვინმე ამომეჩინა, უნდოდა ცოტა რივიან ფასათ ვაყიდო და ამიტომ აღარა ვებედა; თუ რამე სარგებლობა გამოდიოდა იმ ტყიდან, მე მიმქონდა; ბევრის სარგებლობა კი არც მე შემიძლო, რადგან ტყე ხანინის საყურადღებოთ იყო შეტანილი, „ღესო-ოხრანიტელნი კამიტეტს“ რომ ეძახიან, იმას მქონდა ჩაბარებული. კარგა ხანი ვავიდა, რომ ვერა ვაგირაკრა, ყველას ეშინოდა მისი ხელის, რადგან „ღესო-ოხრანიტელნი კამიტეტის“ ყელში იყო და ახირებულათ ტყეს არავის აქრევიებდა; თ. ბაღუმ-ჯუანშერისს კი სული მიუდოდა იმის ვაციღაზე. მე, ჩასაკვირველია, ვისაც ვიწრობდი დალაღს, ყველას შევებევე: აბა, დამიფაუტრდით-მეთქი, იქნება როგორმე ან მოტყუებით, ან რაიმე ხერხით ვისმე შევანგით მამულიმეთქი. დალალი ვაჭრები ამას შემდეგ სულ ზღუთ დამესიენ, ვინ რა ხრიკს მიჩრევედა, ვინ რა ორის, მაგრამ არც ერთი არ მომდიოდა ტყუაში. თითონ მოგებენება, ამ უწარმოვო და ფულის სიძვირის დროს ნახვეარი მოვაჭრე ხალხი სულ დალაღებათ არიან გადაქცეული. ვანსაკუთრებით რაღაც ეს ბანკები მომრავლდენ, იმათვან ხსნა აღარ არის. ყველა ცდილობს საზოგადო ვაჭრობის დროს მყიდველს და გამყიდველს რამე შევადიოვს. ეს არის მარტო მისი ლუქმა. ზოგმა მათგანმა დიდი ფულიც შეიძინა, მაგრამ უმრავლესობა კი მშვიტი მგლებსავით დაქსუვიან ამ ხელობით შეძენილი ლუქმა-პურისთვის. მანსოვს, ერთმა მათგანმა ბანკის ვაჭრობაზე ათას ხუთასი მანეთი იშინა ერთ დღეს ქაღალდის ნაფლეთების შემწეობით.

როცა ვაჭრობა ვაიძართა, მოვიდა ჩემი მასუთიანი — ასე ერქვა იმ დალაღს — და აიტუხა ბანკის დარბაზის კუთხეში. ილიაში ერთი კონა ვაზეთები მქონდა ამოჩრდილი, ხან ვადაშლადა ერთი ვაზეთის ვანცხადებებს და სახაზავით დანიშნავდა ხოლმე მამულებს, ხან მგორე ვაზეთს და იყო ვითამც საქმიანობაში ვართული; მერე ამოიღებდა ხოლმე დიდ ას-ას მანეთიანების ჩასადებ პორტმანეს, რომელიც, როგორც ბალიში, ისე იყო ვატენილი და შიგ ჩაწყოზილ დასტა-დასტათ ქაღალდებს ფურცლოვდა, თითქოს ითვლიდა ას-მანეთიანების. თუ ვინმე ნამდვილი მოვაჭრე, ან მისი ნოკარი მუახლოვებდა, ის მაშინვე შევეცდა ამ ვატენილ დიდ უბის პორტმანეს და თავისთვის წაილაპარაკებდა ცნობის მოყვარის ვასაგონათ: „ეს ორითასი თქმანი სავაჭრო თანხის წარსადგენათ მყოფა, უნდა ვიყიდო ის ხუთი სამოთხ-ტუტვიანი ქვითკირის სახლები, რომელნიც სავაჭრო ვაჭრობაში არიან ჩადებულნი. თუ ღმერთმა ქნა და ორასათას მანეთათ მოვრჩი საქმეს, ათი პრო-

ცენტრი ხომ ჩემია, თუ არა და ერთ ასიათას მანეთს კიდევ წაუფრებებ და მაშინ ხუთ პროცენტსაც¹ დავჯერებდი. ასე მაქვს დაბარებული ჩემი მარწმუნებელისაგან². ხალხი ბანკის დარბაზში-ბუფეტსავით ირეოდა, ბოლოს ისე გაეცნო სახლი სულ ახალ-ახალ შედლებული მოვაჭრეებით, რომ ტყეა აღარ იყო. დადგა ვაჭრობის წამიკ, ყოველ მინუტში ელოდებოდა გამოსვლის გამოსვლას ვაჭრობის დასწყებით. მე ხშირათ მესმოდა სხვა-და-სხვა შედლებულ ვაჭრებში შემდეგი სიტყვები „ის გაიძვერა დალალი მასუთიანი უნდა მოვიშაროთ, თვარა ფსენებს აგვიწვესო“. ამ დროს მე უნებურათ მივაჩერდი იმ კუთხეს, საცა მასუთიანი იყო, რომელსაც ხან ერთი ნოკარი ელაზარაკებოდა, ხან მეორე; ეტყობოდათ, რომ მისთან შუამავლობდნენ, მოვაჭრეებში არ ჩაწერილიყო, არც ევაჭრა; ის კი ხშირ-ხშირათ იღებდა თავის გატენილ უბის დიდ-პორტმანებს და მოსაუბრეების თვალწინ ხან ერთ გვერდზე გადაბარუნებდა და დაჭკრავდა ხელს, ხან მეორე გვერდზე. დაიწყო თუ არა ვაჭრობა, მეორე კი მასუთიანი დარბაზში აღარ შემინიშნავს. სად გაქვარა, ღმერთა უწყყარა. იმ ვაჭრობაზე მისთვის თვალი აღარ მაშინკრავს. არც მოვაჭრეთა სიამოვნო ილა ჩაწერილი. ბოლოს ვაჭრობა გათავდა და მეც შინ წამოვიდი. საღამოს შედ საათზე მასუთიანი შემოვარდა ჩემთან ჩიხზე სახეგაბღღაობებული და შემომძახა: „მოგეცა სიცოცხლე, მე დღეს ჩემი ვაჭრების ნაუღოთების დასტა კარგათ დავახურავეო“. ამოიღო უბიდან თავის გატენილი უბის პორტმანი და იქიდან მართლაც აუარება ას-ას მანეთიანების ტოლათ დაჭრილი ვაჭრეთს ქალღლები გადმოიყარა მაგიდაზე, მე გაეკვირდი — ბიკოს, ეგ რა არის? — მეტი, იმან სიცილოთ შემომძახა: — „ეგ ქალღლები ჩვენ სოცდაგრებს ას-მანეთიანებით მოვაჩვენო; შეშინდათ ჩემი ვაჭრობისა და ას-ორმოცდა-ათი თუმანი მიიითეს ხელში, ოღონდ არ მევაჭრა და ფსენები არ ამეწია“. ამ ლაპარაკში მართლაც იმა ვახსნა მეორე უბე პორტმონს, საიდანაც ამოიღო ნამდვილი ას-ას-მანეთიანები ჭ დამახარა. „ჩემისთანა ნაღდათ, შეილოსა, დღეს იქ არავის უვაჭრია“. ამ სიტყვებზე ცეცხლი მომეკიდა, ვინატრე მის ადგილზე ყოფნა და შური გულში ჩამებეჭდა: რატომ მე არ მხვდა ეს ას-ას მანეთიანები და იმ გაიძვერას ერგო-მეთქი. აი, ძმაო, ხან-და-ხან როგორ სარგებლობდნენ ჩვენი დალოლები, ვინც საქმე იცის და მოხერხებაც აქვს. მაგვრათ მე რომ იმ ტუის საქმეში ის გავატყობ, გავგეცინება რომ მოგიყევ.

II.

ერთ დილას შემოვიდა ჩემთან დალალი მასუ-

თიანი და მითხრა: — კაცო, რას გაჩერებულხარ, ხომ ხედე, რომ ალალი-მართლათ მაგ მამულის გაყიდვა არ მოხერხდებ... მოდი, ერთს გირჩევი; თუ მოგეწონოს, ნურც შენ იტყვი უარს.

მე მართლაც იმ ტუის გაყიდვის საქმეში ძალიან დამაღლია. ევლარც ბევრს რასმე იმ ტყიდან ესარგებლობდა და ხელსელობასაც ეცდებოდა. რაც უნდა მიჩიროს, არ დავემბე, ოღონდ იქიდან რამე სარგებლობა გამოვიდეს — მეთქი. ჩიტი ბუმბლათ არ ღირდა, დღევა მეტი იყო-ო-ნათქვამია-მეც ყურადღებით მოუესმინე მასუთიანს მისი რჩევა.

— იცი, კაცო! — დაიწყო მან. ქალაქში ერთ ნათიციკალს ვიცნობ. ვინ იცის, რამდენი უჯოლოვინი³ საქმე იმას არ ჩაუღებია, მაგრამ მუდამ მშრალათ გამოსულა. ძალიან გამოცდილი და ხერხიანი ვინმეა, რამდენი პოდლოლი-პასპორტი მაგას ჰქონია, ხან თავადთა ჩაუწერია შიგ თავი, ხან პალკოვინკათ, ხან ღენერლათ. მთელი რუსეთი და კავკასია მოუვლია და აუარება ხალხი გაუყვლეფია. თუ მოვახერხებთ, მაგ კაცის საშუალებით მოვახერხებთ საქმეს, თვარა სხვა ღოზე აღარ არის.

მე, ოცრა არ იყო, გულში შიში შემეპარა. ღმერთი არ გაუწერეს, ისეთი რამ „პოდლოლი“ არ მომიხერხოს, ბოლოს მავსაც ციმიბირში უკრან თავი და მეც თან გამაყოლონ-მეთქი.

— კაცო, მეხუტებები, თუ მართლა ამბობ? ჰაითუ ჩემი დაღუბვა შეგინდომებია-მეთქი — შევეყრე. მაგისთანა კაცს მკამელს, როგორ უნდა ვენდოთ-მეთქი.

— შენ რა? — მშვიდობიანი კილოთი შემეკითხა დალალი მასუთიანი. — შენ უჩრჩიე მარტო თავად ბაღუშ-ჯუანშერიანს გაყიდვის ვეკილობა მისცეს მაგას; ესეც უთხარი, ეგ ისეთი მოხერხებული კაცია-მეთქი — რომ „ულსო ოხრანიტელნი კამბიტისაგან“ თითონვე ეცდები ტყე ვანათიესულსო-მეთქი, — რომ მერე მიუღველებიკ შენ ტყეს გაუჩრდეს-მეთქი. — იმასაც ხომ ის უნდა, რომ მაღი ტყე გაყიდოს. რატომ არ მისცემს ვეკილობას?

— ეგ ხომ ეგრე-მეთქი — მაგრამ ერთი რამ „პოდლოლი“ რომ ჩაიღინოს, მერე ბაღუშ-ჯუანშერიანს როგორ დავენახებები? არ მეტყვის, ეგ შენი მოყვანილი კაცი იყო-ო?

— შენ, რაო მერე? — მითხრა დალალი მასუთიანი — შენ ოღონდ ეგ კაცი ბაღუშ-ჯუანშერიანს გავცენე, მერე კი თვითონ გვეც მოახერხებს ყოველგვარს. ჯერ ისე მოექცევა, რომ მაგას ბაღუშ-ჯუანშერიანი თვალში ჩასაფარლნათაც გაიხდის. მერე თუ ღმერთი გაუწყურა და უპიკა, შენ ეტყვი: „პატრონი, ჩემზე უკეთ თქვენ არ ვაიციანთ, თქვენ მიენდეთ, ვეკილობა თქვენი ხელით გაუკეთეთ და ტყეც თქვენ არ ჩააბარეთ? თუ კი თქვენისთანა კაცი მოატყუა, მე რო-

გორ არ მომატყუებდა-თქვა—უთხარი. გათავდა და მოარჩა. საქმე მხოლოდ იმაშია: ჩვენ ეყოთ ფრთხილათ. იმ კაცმა ჩვენ არ გავგაცუროს ყინულზე და გაყიდვის დროს სარგებლობა არ დაგვიკარგოსო — დამიზოლავე დალაღმა მახუთიანმა.

— მართლა დამიჯდა ეს სიტყვები — განავრძო დალაღმა ცუქამ და შევედევით საქმეს; წინდა-წინ კი ეუთხარი: ეგ ვინდა? ნაფიცრალია, ნამდვილათ გაიძვრა ვინმე უნდა იყოს! ეინიცობაა, რომ გავაცნოთ ბალუშ-ჯუჟანშერიანს, ამას ახლავე კი გეტყვი — ეუთხარი მახუთიანს — იმას ნუ ფიქრობ, რომ მე რამე ან დაეუწრო, ან ჩემი ნაწერი ხელში ჩაეუვლო-მეთქი.

— დარდი ნუ ეტქესა — დამამიგდა დალაღმა მახუთიანმა. — ეგ პირობების წერაშიაც ვაჩარხულია და, თუ ვინდა, ათას ნიარ ხელსაც დაწერსა.

არ გასულა სამი დღე, მან მომაყენა კარზე ის ნაფიცრალი, რომელსაც ესხა აფიცროს შინელი ხო-გაცლილი ბეწვის საყვლოიანი; ნიკაა გამაპარსული ჰქონდა, სხვილი ბაკები გულზე ჩამოშლოდა, ტუჩები მსხვილ და ცქელ უღვაშებში ჰქონდა შემალული, სქელი შავი წარბები თვალბზე ჩამოფარებოდაღენ. მი-ნი წეროლი თვალბი შუბლის გადმოხურულ ძელებში ჩამალვოდენ. ის იყო პირხმელი, მალა-მალაი კაცი და ისე იქიმებოდა, როგორც ერთი ვინმე მხედართ-მთავრათ მოწოდებული ღენერალი. შამოიჯგომა თუ არა ჩემ ოთანში, ისეთ უკმებათ შემომძახა: „მე ვაბ-ლაფარ მიიორი ცეკარუკოვიო“, რომ თითქოს ჩემ გულს ერთი ძაფი ჩაუწყდა. მე უნებურათ უკან დაეხინე, მოწიწებით ხელი ჩამოეკრათე და ამ დროს მის წარბებ ქვეშ დამდულ პაწა თვალბიდან ისეთი ნაპერწკლები შემომაყარა, რომ უნებურათ სერთუხე დაეხინდე — ხომ ცეცხლა სადმე არ გამიჩინა — მეთქი.

— სკამი მიირთეთ, დაბძანდით-მეთქი — ზრდი-ლობიანათ მიეწოდე მაგისათან.

ამ დროს დალაღმა მახუთიანმა, რომელიც უკან მოყვებოდა, თვალი მიქნა, თითქოს მეუბნებოდა, ბალუშ-ჯუჟანშერიანის მამულს მაგისმეტი ვერაინი გა-ყიდოსო.

— დაბძანდით! — მიეფრუდნი იმასაც და სკამი განზე მიეწოდე.

— მე ბვერი დრო არა მაქვსო — დაიწყო ბოხი ხმით ცეკარუკოვმა. — შეეიტყვე, რომ ვინდაც თა-ვადმეილის ტყე ადგილიანა გზარებიანთ გასაყიდათ. მე მსოფს პატრონის ექილობა ავილა და გაევილა. არ შეიძლება, გავიქნო ტყის პატრონი?

— როგორც არა — ეუბასუხე; მაგნამ უკაცრავათ ნუ ექინებთ და იქნება... იქნება პირველ გაცნო-ბილს პ-რს...

— ჰო — საჩქაროთ ჩამოიპრთევა სიტყვა ცეკარ-

რუკოვმა. — თქვენ ესურთ მითხრათ, იქნება არ მო-მცეს ექილობა, არ მენდოს, არა?.. ჰო, ეს ჩემი სა-ქმეა. ოღონ თქვენ გამაქცენთ ადგილის პატრონი, სხვა მე ვიცი.

— დიდი სიამოვნებით! — მოგახსენე.

— ეს მითხარით — კიდევ განავრძო ცეკარუკო-ვმა. — ის ადგილის პატრონი სამხედრო სამსახურში ხომ არ ყოფილა?

— დიხ, პოლკოვნიკია. დიდი ხანი არ არის, რაც სამსახურს თავი დაანებდა.

— ალბათ დაღესტანში იქნებოდა ნამსახური. მოიკა, მოიკა, მომაგონდა — მიიღვა შუბლზე ხელი ცეკარუკოვმა. — ერთი თავადი ბალუშ-ჯუჟანშერიანი იყო ჩემ დროს მოსამსახურეთ, ის ხომ არ არის?

— დილ, ჩემი საიჯარადრო მამულის პატრონის გვარი თავადი ბალუშ-ჯუჟანშერიანია.

— ო, სწორეთ ის იქნება. ის ჩემი კარგი მეგობ-ბარია. მე ის უსათუოთ მენდობა, ოღონდ დრო და-მინიშნეთ და პირველათ თქვენც თან წამოყვებით.

— ბატონი ბძანდებით-მეთქი — ეუთხარი. ის ამ დროს წამოაღვა უცბათ, ხელი მაკრათ ჩამომართვა დამეგობრების ნიშნათ და გავიდა გარეთ, სადაც მას ეტლი უტლიდა.

მიეხურე თუ არა ჩემი ოთანები, მე და მახუ-თიანმა ერთმანეთს შევეცინეთ.

— კაცო, ეგ რა მოხერხებული კაცი ყოფილა! რაც აქ ილაპარაკა, ის აზნები სულ მე ვაღვეცი და ის კი ისე გელაპარაკებოდა, თითქოს თეთთან იმან იცოდა ყოველივე ბალუშ-ჯუჟანშერიანის აზნებიც. აშოროს ღმერთმა, მაგას ბალუშ-ჯუჟანშერიანი თავის დღეში თვალითაც არ ენახოს — სიცილით მითხრა მა-ხუთიანმა.

— ძალიან სიფრთხილე გემართებს მაგ კაცთან, თვარა, მე ვიცი, ეგ ვინდაც გაიძვრა გვარდნილი კაცია, შეაქმელს დაგვაქონინებს — დაეუმატე მე.

— არა. საქმეში ნუ ეენდობით. მხოლოდ მე იმის მეშინია, ჩვენი სარგებლობა თუ რამ გევრგო გაყიდვის დროს, ისიც ხელიდან არ გამოგეტაცოს — თქვა მახუთიანმა.

III.

ერთი კვირაც არ გასულა მას შემდეგ, რომ ჩვე-ნი ცეკარუკოვა შეიქნა სრული ექილი თავადის ბალუშ-ჯუჟანშერიანის, რომელმაც მას მიანდო ჩემზე ვაძოკემული ტყის გაყიდვა და მე კი მიხიოვა მისი მოპოვება და დახმარება ამ საქმეში. ცეკარუკო-ვმა უბძანა დალაღ მახუთიანს, ტყის მყიდველები აპი-ჩინეო, მე კი მითხრა, თქვენც დაეხმარეთო.

ჩვენი გავაფრთხილეთ: თუ მყიდველს პირობა არ

მიეცით, რომ ტყეს „ლესო-ოხრანიტელნი კამიტეტისგან“ განათვისუფლებით, ისე ვაჭარს ვერ ვიშოვნით-მეთქი.

— ეგ ხომ ჩემი საქმეაო.

დალალი მასუთიანი ძალიან გააზნენეა ამ საქმემ. მე კი ევიქრობდი გუნებაში, ეს კაცი ნამდვილი დასაჭერი გაიძიერა ვინმე უნდა იყოს მეთქი.

მასუთიანმა მამნივე გასწია თავის საქმეზე და მე დამიბარა, არამც-და არაჲც სხვა დალალებმა არ გაგივგოს ჩვენი განზრახული, თვარა საქმეს ჩავეიშლიანო.

ერთ დღეს იმან მომავენა კარზე ერთი ვაჭარი, რომელიც ეტლში უჯდა; ცეკო-რუკოვი კი თავის გახეხილ ბეწვის საყელიან შინელში ისე ამაყით იჯდა მეორე საუკეთესო ეტლში, რომ პრინცი ვინმე გვეგონებოდა. ჩინებული ყარაბაღული კეციები მის ეტლს მოაგვლეებდენ. ის მოადგა ჩემი საღამოს კიბეზე და შემომძახა: „მეტი დრო აღარ არის, ჩამოჯექით ჩემ ეტლში და ტყე ვანახოთ მყიდველსაო. მე საქაროთ დაიხიურე ქუდი, ჩაეციე პალტო და ჩამოვირბინე კიბეზე. ცეკო-რუკოვი მგეტლემ ჰუნებით მიგეპქროლებდა. უკან მოგვადევდენ ეტლითვე ტყის ვაჭარი და დალალი მასუთიანი. ბევრი აღარ გვისეირნია იმ ტყეში. ვაჭარს ადგილობამული მოეწონა. როცა დაებურნდით უკან, ცეკო-რუკოვი ჩემ ოთახში გაყინული დადოდა, ლაპარაკიც არ აკადრა ვაჭარს და თითი დამიქინა, ფასზე მოერიგებოდი. ეს საქმეც მალე გადაუწყვეტეთ, ვაჭარს ათასი თუმანი უნდა მოეცა.“

— აბა, წინდაწინი პირობა დაწერეთ-მეთქი—

მიუღებუნდი ცეკო-რუკოვის.

ვაჭარმა რაღაც ყოყმანი დაიწყო, თქვა, ასე უცებ პირობა როგორ დაეწერათო, ჩაეიდეთ ქალაქში, დავეითხოთ ნოტარიუსს და ვექილსაც მოველაპარაკოთო.

— არა—ბანანლობის კილოთი მიუბრუნდა მკერდ-გადამლილი ცეკო-რუკოვი და უთხრა: აქ საკითხები არა არისრა. აი, მე გამყიდველი, აი, სრული ეექლობა, აი, ტყე, რომელიც თქვენ მოგვეწონათ, ფასშიაც გარიგებული ვართ, დაენიშნათ პირობაში ნაყიდობის შესრულების ედა, ბეთ მიბოძეთ ასი თუმანი, მორჩა და მოისვენა. თუ არ გნებავთ, განათქვენს მეტი მყიდველი გამწყვერა? ამ ცოტა ხანში ბარე ხუთი თქვენზე უფრო მდიდარი ვაჭრები მომადგებიან კარზე.

— კი, მაგრამ ჯერ ხომ ტყე „ლესო-ოხრანიტელნი კამიტეტის“ ხელშია?

— ეგ ჩემი საქმეა, პირობაში ჩაიწერო: თუ იმ ვადაზე არ ვაეთავისუფლო ტყე და ნაყიდობაც არ.

შევისრულო, შტრაფი გადახდაო ათასი თუმანი, მეტი რა გინდა—დაჯერებით უთხრა ცეკო-რუკოვმა. ამ ლაპარაკში რომ არიან, უცბათ დალალიმა მასუთიანმა განხმო ვაჭარი გარეთ. ცოტა ხანს იქით აქაჩებულნი შემოვარდენ ისევე ოთახში ვაჭარი და დალალი მასუთიანი, რომელსაც ახლა ხელში ასი თუმანი ეჭირა და საქაროთ მოამარჩა. მე არ ვიღებდი, მაგრამ ის მიინც არ მეშვებოდა. „კაცო, ბეს გაძლიევენ, აიღე, ჩქარა!“ ცეკო-რუკოვმა მოჰქრა თურა თელი ასმანეთიანებს, ქარიგით დაეცა, წაეელო ხელი, გამოსატყა მასუთიანს, დაჰკუმნა ხელში და ჩაიღვა შალგრის ჯიბეში. შემდეგ დაჯდა მაგიდაზე და დაუწყო წერა წინ-და-წინ პირობას.

ამ დროს რაღაც მხარურობა შემომესმა, მივდექი ფანჯარასთან და გავხედე, რომ ეტლი ეტლზე მოარიხინობდა, შიგ ახალი დალალები და მოვაჭრეები ისხდენ. ისინი შემოცეინდენ ოთახში და დიძახეს: „ტყე გეინდა ეყიდოთ, აბა, გეაჩვენეთო“. მე ვუთხარი, ტყე უკვე გაუყიდა-მეთქი-და ვაჭარს წაეჩურჩულე: „შენი იღბალი, რომ ბე უკვე მოგვეცო, თვარა ტყე ხელიდან წაგევიდოდა-მეთქი.“

— როგორ თუ გაიყიდაო—აღვლეებით დაგვიწყეს იმათ ბაასი, ჩვენც მოვაჭრენი ვართ, ჩვენ მეტს მოგცემთო.

— გათვდა, გაიყიდა. აწ აღარაფერი შეიძლება. სიტყვა მივეცი. ჩემი სიტყვა ბეჭედა; ჩემ ღღეში მე სიტყვა არ გამიტეხა, ამიტომაც მცნობენ მე პატროსან კაცათ—ზარბაზნის ნაირი ხმით წამოიარაზრობა ცეკო-რუკოვმა. მერე დადგა მაგიდაზე კალამი და დაწერითი პირობა გადასცა ვაჭარს, რომელიც სიამოვნებით ილიმებოდა.

ცეკო-რუკოვი დროს აღარ კარავდა, მოისხა უცებ შინელი, ჩამოიფხატა თავზე ქუდი, გაეარდა გარეთ, ჩაირბინა კიბეზე, ჩაჯდა ეტლში და გაუდგა გზას. იმას ვაჭრებიც თან გაყვეს.

დავრჩით მე და დალალი მასუთიანი პირდაღებული.

— კაცო, ეს რა გექნა ცეკო-რუკოვმა. როგორ არა მოგვეცა რა სადალალო? პირობით ათი პროცენტი იმ ფულიდან ხომ ჩვენნი იყო. რას გაშტერდი, რატომ არა უთხარი რა. ასი თუმანი რომ ჯიბაში ჩაიღვა—დამიწყო იმან საყვედური.

— მე რომ მამტყუნებ, შენ კი რას აკეთებდი, ფულგები შენ გეჭირა-მეთქი—ხელში. მიეცემდი მართო რეას მანთვის და ოც თუმანს შენ დაიტოვებდი. არ იცოდა, რომ ეგვე იზამდა?—შევეყიერე მასუთიანს.—წაიდ ახლა და ჰდე კულში.

— ვაიმე, ვაიმე, ეს რა მომივიდაო!—შემოიკრა თავში ხელი დალალიმა მასუთიანმა,—აკი, ასე უხეი-

რომ დაეკარგეთ სარგებლობა! მაგრამ მოიცა, მოიცა. არა უშავს რა. მოდი ამ ვაჭარს მიანც ტყულა ნუ გაუღმებთ. მე ვიცი, რასაც ეტყვი; შენ მხოლოდ სულს ნუ დაბერავ. ერთი ასი მანეთი თუ იმას არ გამოივართვი შენთვის, არ მოგეშვები; მაგრამ იცი, ცუკივე, მიიხზა მან. იქიდან ნახევარი მე უნდა მარგო: ხუთი თუმანი შენ და ხუთი—მე.

მე თავი მოვიტევე და ეუბასუხე, თუ კი მაგას მოახერხებ, მე უარს არ ეიტყვი-მეთქი. დალალი მასუთიანი უცებ გაიჭრა ვარეთ, მიწედა ჩვენ ვაჭარს, რომელიც, ის იყო, ეტლით მიდიოდა, დააყენა, ჩამოასტუნა ეტლიდან, გაიხმო განზე და დაუწყო ლაპარაკი. მერე ისევ შემოიყენა ოთხასში ჩემთან და ასე არიგებდა ვაჭარს:

— მართლა, ძმაო, შენ დღეს იაფთ იყიდე დიდი და ჩინებული ტყე. სულ ცოტა რომ იყოს, ათას ხუთასი დლიური მიანც გამოვა; მაგრამ ეს ხომ ამ ტყის მოჯვარადრეაო—უჩენნა ჩემზე—თუ ამასაც არა მიეცი რა და მეც თავის დასალოცავი, ხომ იცო, რომ კიდევ ჩაგზარდეს ტყე ნაყილობით, მიანც შეიძლება საქმე გავაჯანჯლოს; მე მიჩრეხია შენთვის, შენ მაგასაც ნუ გაუშვებ უნაწილოთ—თხრა დალალ მასუთიანმა.

— მაშ კარგი, ოღონდ ეს ტყე ჩავიბარო და ხუთასი მანეთიც მაშინ მაგის ფეშქაში იყოსო — დაატანა ვაჭარმა.

მე მადლობა ეუთხარი.
— მაშ ახლა შენ ასი მანეთი მიანც მიართვია — უჩრია დალალ-მასუთიანმა.

ვაჭარი გავიდა ვარეთ და თან გაყვა დალალ-მასუთიანიც. ამ დროს მომიახლოვდა ჩემი ხელზე მოსამსახურე ბიჭი და მიიურჩულა:

— ბატონო, წოდან რომ დალალ-მასუთიანმა, ვარეთ განზე გაიხმო ვაჭარი, იმას სადალალო ხუთი თუმანი ცალკე თავისთვის გამოართვაო. მარჯვეთ იყავით იმ ასი მანეთიდან კიდევ წილი არ: დაგტყუოსთ, თუ ვაჭარმა მოგართვასო.

მართლაც ამ დროს ვაჭარი შემოატრიალდა ოთახში ზე მიიხზა: აი, თქვენი გასამარჯელო ასი მანეთი ზე დანარჩენს ორმოც თუმანს მაშინ მიიღებთ, როცა ნაყილობა შემისრულდებოდა და თქვენ ტყეს მშვიდობიანათ და უკლისათ ჩამაბარებთო.

მე მადლობა შეეწირო. იმან ხელი ჩამომართვა და წავიდა. დალალი მასუთიანი ჩემთან დარჩა და ეშმაყური ლიმიტი შემოიკეტა: აბა, მე ვახლოვარ ეს ბიჭი, რომ ასი მანეთი ხელათ ვაშოენინე; მაშ ეგ ახლა მძეკრათ გავიყოთო.

— გასწი, დამეკარგე-მეთქი — გულმოსულათ შეეუტრე. ვანა მე კი არ ვიცი შენი ხრიკები-მეთქი. შენ

რომ ხუთი თუმანი იმ ვაჭარს დალინგე, რატომ შენც არ გამოიყავი, თუ ეგრე გინდოდა-მეთქი. ის მოყვა ფიცს, რომ არა ამიღიარაო და თან არ მეშვეობდა: გამოიყავი და გამოიყავიო. რომ აღარა ვაფეყორა, ევლარაფრთი ჩამოვიშორე, თვალი ექუნე მოსამსახურე ბიჭს. იმას მეტი არც უნდოდა: უცხათ ეცა და ქვეამოიღვა. მიგვიდეთ ხელი მასუთიანს, ვეცემთ ზეცემით ისე, რომ სულ თავპირი დაფულოლოთ, ცხვირი გაუტუხებთ და კიბეზე ჩამოვადვით.

ჩემი დალალ-მასუთიანი მგელივით აზუტელებული გავქანა ქალაქისკენ და ხმა-მალა გვემუტკრებოდა, სასამართლოში გიჩივებთ და ეირის აბანოში ამოვაცოფიებთ თავსო.

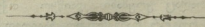
მე დაუუძახე: საცა შენი თქვა, იქ ჩვენიც-თქვი-მეთქი.

ის დღე იყო და ცეკვორუკოვი აღარ მინახესო — განაგრძო ცუკიამ — ტყე ისევ გაუყიდველი დარჩა „ლესო-ობრანიტელი კამიტეტის ზედამხედველობას ქვეშ“. ჩვენმა საწყალობა ვაჭარმა დაკარგა ას თუთხმეტი თუმანი. ის და ბალუმ-ჯუანშერანი დღესაც დაეძებენ; პოლიციის საშუალებით ცეკვორუკოვს, მაგრამ ევლარსად იპოვეს. — ასე დაასრულა თავისი ამბავი ჩემმა ნაცნობმა ცუკი-დალალიანმა.

მე ამ ამბავმა ძალიან გამოტაცა, ბერეიც ვიცინე დალალ მასუთიანის ცხვირპირის დამტვრევაზე. ამ ლაპარაკში დამე გასულიყო. ნაშუალამეცს ოთხმა საათმა დაკრა. ბუხარეც მიგენელებოდა. ცუკი-დალალი: რომ გამოემშვიდობა, მამაღმაც პირველათ იყიღო:

„შობა გათენდო!“

გ. წერეთელი.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

შს რამდენიმე ხანია კერძო ექილი პოლიუსენკი ევლდებოდა თავად კონსტანტინე მუხრან-ბატონს დიდ ძალ ფულს, რომელიც ვითომ ზე ემართა მის მამას, განსენებულ თვე. იგინე მუხრან-ბატონს, როგორც მის ექილს.

საქმემ იქამდის მიაღწია, რომ თვე კონსტანტინე მუხრან-ბატონმა მისცა პოლიუსენკის სისხლის სამართალში ტყუილი თამასუტების შედგენისთვის. ბერეს საქმეებს ახრალბედენ ამ მოხარხებულ ექილს, მაგრამ იგი ყოველთვის თავს დაახწედა ხოლმე. ტყუილათ კი არ არი ნათქვამი: „ყოველთვის კოკა წყალს არ მოიტანსო“. აღბნთ 78 წლის მოხუცს ახლა იმედი აღარ ჰქონდა თავი დაეხწია ამ სამარცხინო საქმისაგან

და განეძრება თავი კონს. მუხრან-ბატონის მოკვლა; შეიარაღებული ხანჯლით, რევოლვერით ზღლიდ დაინთ იგი უთვალთვალებდა თურმე ორი სამი დღე ზღმათს ბოროტმოქმედი დაცვა „ქრუჟაკის“ კარგებ წინ კონს. მუხრან-ბატონს და რა კი ხანჯლით ვერა ვაწყრა რა, რევოლვერი ესრაღა, მერე გაიქცა და გზაზე საუფთქელში დაიკა რევოლვერი და იმ წამსვე მოკვდა. ლეთის მადლით კონს. მუხრან-ბატონი ავობინდა სუბუქათ დაჭრილი და იმედია, მაღვ სულ კარგათ შეიქნება.

* *

ჩვეულებათ გაუხდათ „მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების“ წევრებს, რომ ყოველ წლივ ღვსასწაულებში ღარიბ ბავშვების ღრღს ვასატარებლით შობის წე დაუღვან. გარდა ტუბილეულობისა ყმაწვილებს აჩუქებენ სხვა და სხვა ტანთსაცმელებს, წიგნებს სათამაშოებს და სხვა. ისეთი აურებელი ბავშვები იყრიან თავს, რომ ძნელია ხოლმე ყველას დაკმაყოფილება, ამიტომაც წრეულს, რადგან შემოწირულობაც უფრო მეტია, მართელებს განუძრახავთ ორ სამ ადვილას ერთ და იმევე ღრღს შობის ხის გამართვა.

* *

ჩვენ მოგვიცა პეტერბურგიდან მეტათ სასიამოვნო ამბავი: 20 ქრისტეშობისთვის გამართულ საღამოზე ქართველ ღარიბ ტუტუნტების სასარგებლოთ დაუდგამთ შ მოქმედებანი ბლანჩიუძესგან ახლოთ დაწერილი ოპერა „თამარ ცბიერი“ საზოგადოებას ძალიან მოსწონებია და არა ერთხელ გამოუწვევიათ მისი დამწერი.

* *

კვირას, 28 ქრისტეშობისთვის, გამართული იქნება სახალხო წარმოდენა „ავეპლის ქსასადილა“ დარბაზში. სცენის მოყვარულნი წარმოადგენენ გერისთვის პიესა—„გაყრა“.

* *

კარგა ხანია ვერაზე, ოლის ქუჩაზე, № 1., დასახლებულა ვიღაც თამამი თათარი, რომელიც ვითომდა მკითხაობს და წამლობს. თურმე ხალხს უწყალოთ ცარცევს, ჰყვლევს და ბატონი არავინ არის, რომ აღუკრძალონ თათარს ავგარი ცრუ მოწმუნების ვაერცყლება და ხელის შეწყობა.

სამშობლო ცინის გუშავს.

Audiatr et altera pars.

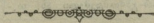
ავთ „იერიამ“ დაარღია ხანჯრბლივი სიოჟემე და რბხინათ ჩაერია პოლემიკაში (იხ. „იერიამ“ № 259). როგორც მოსალოდნელი იყო, „იერიის“ ხელმძღვანელმა არც აცევა, არც აცხელა, და პირდაპირ სამშობლოს ღალატზე დაიწყო ღაპარაკი! ღიღხანს ის ღინჯათ უგდებდა ყურს მოკამათეთ და ბოლოს, როგორც შეშვერის ნამღვილ ზეგს, ვადჭრით წარმობთქა თავისი მჯავერი: აი, ეს მხარე სამშობლოს მოღალატეა, აი ამ ევბატონებმა ცინე შეინიღან ვატებეს, ჰვა მავათო! „ბლარტების“ საბედნიერათ ზეგის ბრძანება ახლაც, როგორც წინათაც ბევრჯულ, შეუსრულებელი დარჩება; საქართველოს მიღამებში ხზირათ ვაისმის ხოლმე ზეგის გრგვინვა, მავრამ მისი აღარავის ეშინია.

საზოგადოება მეტათ შეშეგია ამგვარ ჰანგებს ზღ ღალატის დაბრბლებას ბაზარში ფასი დაუვიარა.

თუმცე ეს ასეა, მავრამ საქირაა მინცე ვიკითხოთ—განა საკარღისია ამგვარი იარღის ხზარება? განა სამარცხენიო არ არის, რომ მოღვაწე, რომელსაც საზოგადოება პირველობას აკუთენის, სარგებლობას თავის ავტორიტეტით და ხალხს ეუბნება: აცეთ ჯვარს აი! ესენი, ესენი არიან სამშობლოს დაღლუშველინი?! ნუ-თუ სინიღისი ერთხელ მინცე არ დაეკითხა ზეგს;—„რისთვის, ადამიანო! რა მოხდა ასეთიო“?!

ჩვენ არ ვიკითხ—დაეკითხა „იერიის“ ხელმძღვანელს სინიღისი, თუ არა, და თუ დაეკითხა—რა პასუხი მიიღო, მავრამ იმაში კი დარწმუნებულნი ვართ, რომ ჩვენნი საზოგადოების გულწრფელი და უფრო შეგნებული ნაწილი სრულიად არ მოუწონებს თავის „მეთაურს“ დაქანჯულ და სამარცხენიო იარღს, რომლითაც ის ღამობს—თავისი მოწინაღღმეგებრ ჯვარს აცეს,—არ მოუწონებს მიუხედავთ იმისა, თანაუგრძობებს საზოგადოების ხსენებული ნაწილი თუ არა „ბლარტების“ მოქმედებას ზღ ღალადს... საზოგადოება თავდაპირველათ იკითხავს—რა მოიქმედეს ისეთი საშინელი „ბლარტებმა“, რომ მათ სამშობლოს ღალატი დაწამათ და სამარცხენიო ბოძე ვეავრათო?! ამგვარი საკითხი სრულიად კანონიერი და საქირაა „იერიამ“ დამტკიცოს, დასახუთოს თავისი მჯავერი, თავისი მკაცრი განაჩენი... ხოლო სანამ „იერიამ“ ამას იზამდეს, საქირათ მიგვანია—ორიოდე სიტყვა ჩვენც ვთქვათ ჩვენი „დადამაულოების“ შესახებ.

ამას წინათ ვავთ „კაცკა“ის რედაქტორ მავ ერთერთ თავის წერილში გამოაცხადა: ჩემს მოღვაწეობა-

ლადს მთელი ქართველი საზოგადოება თანაგრძნობით მიეგება. ამ მეტრსმეტ თამაშმა განცხადებამ გააკვირვა არა ერთი ქართველი ახალგაზდა. *) ბერი არ მოელოდა, რომ ქართული ჟურნალ-გაზეთების მღუმარებს „კავკაზ“ის მიერ აღძრულ საკითხების შესახებ, „კავკაზ“ის ხელმძღვანელი თანაგრძნობათ მიიღობდა. პირველსავე თვის საყურადღებო წერილებში „Коренной вопрос“, „კავკაზ“-ს რედაქტორმა ბერი ისეთი-რამ თქვა, რასაც ქართველი თანაგრძნობას ეგრ გამოუცხადებდა, თუ რომ ქართველობაზე ხელს არ აიღებდა. მაშინ ჩვენ წაფურცულეთ ყური „კავკაზის ლადს“ მის თეორეტიულ, აკადემიურ მსჯელობას და, როგორც წინათაც ბევრჯელ მოექცეულვართ, ვაღწევიტეთ დაგეცადნა იმ დროისთვის, როდესაც სიტყვა საქმეზე მივიდოდა, როდესაც ვაზეთის პირდაპირი და ვაღწევიტული მსჯელობა უნდა გამოეთქვა ამა თუ იმ პრაქტიკულ საქმის შესახებ. დადა ის დროც და აღმოჩნდა, რომ ჩვენ „ენუქას ანდრძთან“ გეჭონია საქმე და არა ნამდვილ კეთილგანწყობილებასთან... ქართველები ნამდვილი რაინდები ხართ; გულმართალნი, პირდაპირნი, მამაცნი; თქვენ ხართ, რაც ხართ და არ გეგვხართ სომხებს, რომელნიც... და სხვა...

— „კარგი და პატიოსანი“, ეუპასუხებ ჩვენ, „აი, 30 წელიწადია ავერ, რაც ეოცნებობთ — როდის იქნება ნეტავი ჩვენ მხარესაც ელორსებოდეს ის დაწესებულებანი, რომელნიც რუსეთში კარგა ხანია შემოღებულია — ერობა, ნათიკი მსაჯულნი და სხვა; აი, მთარობაც ამ ყმათ იმის განხილვანია — შემოვიღოს თუ არა ჩვენში ეს დაწესებულებანი, დავთაროსს თუ არა უმალესი სასწავლებელი! აბა, ჰე, თქვენ იცით და თქვენმა მეგობრობამ!“

— „მაგავს ნუ მეტყვი, მაგვარი-რამ რათ გინდათ“, შემოგეიტია „კავკაზ“ის სულის ჩამდგმელმა და თვისი ნამდვილი კლანჭები დაგვანახა. რომ ამგვარ, ბერისთვის მოულოდნელ, პასუხს ქართველობის გული სრულად არ გაეტემა, „კავკაზ“მა შეაზავა თავისი პასუხი მაცდური „სოუსით“: თქვენ არა გეგვხართ სომხებს, რომელნიც ასეთები არიან და ისეთები არიანო!..

ჩვენ არ გეგვანა, რომ ეს „სოუსი“ ეინმეს მოატყუებდა, ვარდა უფიც და ქარაუშუტა აღმიანებდა, რომელთა რიცხვი ჩვენ საზოგადოებაში ბლომათ არის ჩვენ და სავალალოთ ზე სამწუხაროთ, მაგრამ დახე ამ მართლ და „სოცარ დროს“, თურმე „ბელადებიც“ წა-

იტყუა „საკენმა“, თურმე „წინამძღოლნიც“ „ჰყოფენ თავს კაქანთში“!.. ამას არ ჯერდებიან ჩვენი „ბელადები“ და ყველას იწვევენ — თქვენც მოდით „კავკაზის“ საკენჭუო, რადგანაც „კავკაზის“ ხელმძღვანელი ბურჟუაზიის მტერიაო (ხა! ხა! ხა! ხა!).

როდესაც „კავკაზის“ საზოგადო მიმართულება საქმათ გამოირკვა, როდესაც ამ ვაზეთის ხელმძღვანელის ქართველთადმი ჰეგანრობის ნამჯელი სასათია გამოაშკარადა, როდესაც ექვს გარეშე შეიქნა, რომ მას მხოლოთ ის ვაწუზხანასეს, რომ კავკასიის ერთა შორს მტრობა და სიმუღელი გაამეუოს, მაშინ, „ბლარტებმა“ ვაბედეს და გამოუცხადეს „კავკაზის“ რედაქტორს, რომ ის ცდება, თუ მთელი ქართველი საზოგადოება მისი ყურ მოჭრილი მონა ჰგონია ჩვენ ჩვენი აზრის გამოცხადება სამშობლოსადმი სამსახურათ მიგვანია და არავის ყუმბარებს არ შეეუშინდებით!..

ზოგიერთი იმასაც ვაძახის — ეს თქვენი აზრები „სხვის“ ვაზეთში რატომ დასტამბეთო... დრო მოვა და იმასაც გამოვამჯღავნებთ, თუ რა მიზეზებია, რომ ქართველი ახალგაზობის წვერნი ქართულ ჟურნალ ვაზეთებში ევრ იღებენ მონაწილეობას, რამდენათაც ეს საქირაო, ახლა კი ეიტყვიტ მხოლოთ შემდეგს: ვაზეთ „კავკაზის“ მიმართულებას დღეს ებრძვის „Новой Общественности“, ესევე ვაზეთი მოზრევა ყველა იმ დაწესებულებათა, რომელნიც საქირათ მიგვანია ჩვენი ქვეყნისათვის; ამ შემთხვევაში ჩვენი ინტერესები ერთმანეთს უახლოვდებიან და ამიტომ ჩვენც ვარჩიეთ ჩვენი აზრი „კავკაზის“ ხელმძღვანელსა და ქართველთა ურთიერთობის შესახებ „Нов. Общ.“-ში გამოვეთქვა... მაგრამ ვანა „ზოგიერთებისათვის“ სულ ერთი არ არის — სადაც უნდა დაგვეწერა ჩვენი შეხედულება „კავკაზის“ ლადის შესახებ? ვანა ქართულთ რომ დაგვეწერა, ისინი მაშინაც არ დაგვეწამებდენ სამშობლოს ლალატს?!

დაწერეთ ზე კადეე დეწერთ ზე მომავალმა ვანსაჯოს, ეინ არიან მართალნი — „ბელადნი“ თუ „ბლარტები“, ციხის გუშანი, თუ „მოლაღატნი“!

დადი.

ტფილისი, 15 დეკემბერი.

*) უადგილოთ არ მიგვანან მოვასხენოთ „ივერის“, რომ მისდა საუბედროთ „ბარტუტას“ ზე „მოლაღატუთას“ რიცხვი ბლომათ არის ამ ყმათ ჩვენში.

საქართველო
 რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ.-წერეთლისა.

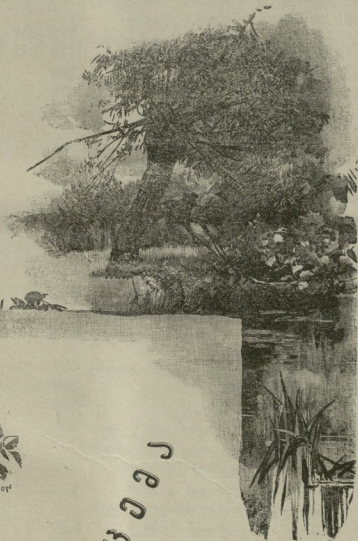
63

პეპელი

1897

წლის

E. Wilson

გამთვალე

სარჩევი 1897 წლის „კვალიისა“

გვერ.

I. მეთაური წარჩევი.

ამ სასულენის ვითარება, გ. წერეთლის
ახალი ხანა ჩეენი ქვეყნის წარმოებისა,
გ. წერეთლის 1

ქალაქის არჩეუნი, XX 38

მოხსენება გ. წერეთლისა 93

დიდი საქმე, გ. წერეთლის 165

კიდევ ორიოდ სიტყვა ქალაქის არჩე-
უნიზე, შ. 181

მიწათ მფლობელობა აფხაზეთში, შ.
ჭ—ასია 218, 252, 268, 277

ერობა ჩეენში, შ. ს—ქსა 238, 273, 311

საით მივისწრაფით, გ. წერეთლის 293

მაკიაველიზმი, გ. წერეთლის 318

ქართველი კაცი, Amicus-ისა 225

ცხოვრება და სამართალი, გ. წერეთ-
ლის 361

ალექსანდრე ეპისკოპოსის 35 წლის
იუბილეი 381

ერობა და იმერეთის თავად-აზნაურო-
ბის კრება, შ. 401

ქალაქის არჩეუნი, გ. წერეთლის 421

წრეუნი დელი ბანკის კრების ბიოგრაფია,
აჭაიასა 437

ერობაზე მსჯელობა ჩეენში, აჭაიასა.
დაეწყებულ სიტყვა 457

შავი ქვის მწარმოებელთა სინდიკატის
გამო, ფილიპე დარჩასა 509

ჩემი მოგონება, გ. წერეთლის 557

თ. გ. დ. შარვაშიძე 563

ჩეენი ღროის ოსმალეთი, გ. წერეთლის
ლედლის მოკლეა ზემო იმერეთში, გ. წე-
რეთლის 589

ქართული მწიგნობრობა და ქართული
წიგნების მსტამბელინი, ზ. ჭიჭი-
ნძისა 637

ხალხში წიგნების გავრცელების გამო
გ. გ—ლის 653

კუდი ნიშნები მომავლისა, გ. წერეთლის
რანაირი ამხანაგობა საჭიროა გურიაში,
აჟანგ ტექსტისა 669

საერო კრებულის გამო, X. 685

კავკასიის ქვესულდის მწარმოებელთა წე-
სდების შედგენა და მისი მუხლების გან-
ხილვა, გ. წერეთლის 701

უნივერსიტეტი თუ პოლიტექნიკუმი, გ.
წერეთლის. 781, 797

კიტა აბაშიძე და „ჩეენი ახალგაზდობა“
ბრძოლა ავსტრიის პარლამენტში შ.
ს—ქსა 813

კავკასიის რეინის გზის უწყს-რიგობა გ.
წერეთლის 829

ქალაქის საბჭო, აჭაიასა 845

910

II. მ ე ტ ნ ი ე ტ ე ბ ა .

მიკრობები ანუ ბაცილები, გ. ზადრაძის 839

ცხოველთა შთანაჩენის განვითარება,
ფსხსი 135, 161

210, 231, 246, 288, 339

თეთრი ბუ. 444

ჯეირნები და გარეული ცხენები (ზებ-
რები) 692

ფალანგა და მორიელი 708

ფილოქსენა და ამეროკული ეაზების სა-
ნაშენონი, ს. ჭაჭაიასა 718

იალქნიანი აბლაბულა 726

ქამი, (შავი ჭირი), სტუდენტ. სე. შა-
განასა 739, 811, 827

პოზიტეუტური ფილოსოფიის მოძღვრე-
ბა. (ბ. ლესევიჩის ლექცია), ჭა-
დარასა 833

რა ადგილი უჭირავს ფოლკლორში
ზოპარს, შ. ს—ქე 849

სიკეთის განმარტება, გრ. ნ. ერსთავის
ელუარდ ჯენერი 853

862

ისტორია, ანსელოფოვია, ფილოფოვია, პოგორფია და
ხეკროფოლი 869

თეკლე ბატონიშვილი, გ. წერეთლის 877

წერილები ირაკლი მეფისა 109

თ. ალექსანდრე ბაგრატიონი (იმერეთი-
ნსკი) გ. წერეთლის 110

125

ნეკროლოლი (ნიკო ხარაზიშვილისა), ან.
დუგანოვი შვილისა 128

ალენის ძეგლი ნაშთები, დ. ალანკელის 128, 145

საკციანოს მთა და მისი არხეოლოგიუ-
რი ნაშთები, ასონ ტიტოშვილისა 171

ოლიმპიის გაჯიბრება 187

მხატვარი მიხეილ მუნქანი 226

თავადი ნ. ზ. ქაქუაძე 237

ორიოდ სიტყვა „ილიარიაზე“, ა. ხა-
სანაშვილისა 257

არხეოლოგიური მოგზაურობა, ა. ქე-

ათუფაძის	გვერ. 303	V. გუგუზაძე, ეტნოგრაფია და ზეპირ-გადმოცემები	გვერ.
სოლომონ მეორის წერილი თ. ციცი- ანოეთან	315	შპიცბერგენი	99
იესო ყრმის ყოფა იერუსალიმის რაძარში	316	წინასიტყვაობა „თუშური სიმღერები	
ნეკროლოლი კნ. ნინო დიასამიძისა .	345	სა“, დ. ჯღანჯღასა	263
ჰენრიკ იბსენი	363	ნიაგარის ჩანჩქერი ამერიკაში	347
საქართველოს ისტორიის მასალა . .	393	ზეპირსიტყვაობის შეკრების გამო, მესხი ბ. გუგუზაძის	474
საქართველოს ისტორიის მასალა, თ. ჭიჭინაძის	529	ზეპირსიტყვაობა, (მეჩვიდმეტე საუკუ- ნის ამბავი), სახელმწიფო გუგუზაძის	626,639
ნეკროლოლი ვიქტორ ნიკოლოზის ძე დარჩიასი, ფ. გუგუზაძისა .	569	VI. მ ა ლ ი კ ი ა	
ს. მარტყოფი და „ხელთუქმნელ ლეთა- ების ეკლესია“, ა. ჭუათათუაძისა.	577	წარსული წლის პოლიტიკა, მახაყვასა	გვერ. 13
ისტორიული და არხეოლოგიური აღ- წერა სოფ. „უღისა“, გ. შიშინა- შვილისა	696,713	პოლიტიკური ქრონიკა, მახაყვასა	23,113,248,258 283
კათოლიკოსის ანტონის I საულოოსო- ფიო ნაწერები, ა. სახანაშვილისა .	738	პოლიტიკური პარტიები გერმანიაში, ნ. ჟ — ნახა	132,156,169,208,222
კართაინელი ქალები წირენ ძვირფას სამკაულს სამშობლო საკურთხე- ველის წინაშე	754	საბერძნეთი ღ მისი პოლიტიკა, გ. წ.	168,182,197
პავლე მოციქული	787	პოლიტიკური ამბები	214,253,269
თუშების ორი გუჯარი, დ. ჯღანჯღასა .	877, 902, 914	პოლიტიკური მიმოხილვა, მახაყვასა	297
ტფილისი თბილისი თუ თფილისი? ბ. ჭ — ახა	893	აწინდელი მოძრაობა კუნძულ კრი- ტოსზე, მახაყვასა	310
IV. სსკაჟ ქვეუნი ამბები.		საბერძნეთ-ოსმალეთის ომი, მახაყვასა	341
ტრანსკავკასიის რესპუბლიკა	152	საბერძნეთ-ოსმალეთი, მახაყვასა	406
გურულენის მოგზაურობა გამოაფენაზე ამერიკაში	217	ჯამი პოლიტიკური მდგომარეობისა ოს- მალეთში, ასე რაჭველისა	443
ვენა	262,280	გვერ. პოლიტიკური მითქმა-მოთქმა ოსმალე- თში, ასე რაჭველისა	525,541,605,687
ჩეხელნი ღ მათი ისტორია, გ. წყნეთისა	331,353,382	პოლიტიკური მიმოხილვა, მახაყვასა	765
ოსმალეთის ამბები, ასე რაჭველისა .	367	VII. მ ა ე ზ ი ა	
სამშობლოსათვის თვეგანწირული ქალი	370	სისხლის ძიება, (ამბავი ჩერქეზთა ცხო- ვრებიდან), ვაჟაფშაველასი	25,46,105,113,137
ბრძოლათვის მზრუნველობა, ან. წყნე- თისა	388	თ. გ. ერისთავის სახსოვრათ, გწ. ახა- შაძისა	42
შიიტების ისტორია	429	კნ. ნ. ორბელიანისას, რუს-იმერელისა	96
წერილები ინგლისიდან, სახელმწიფო-გაგუ- თელისა	481,515,550,566,601,610,627,643 742,756,775,801,834	14 იანვარი, დელიკოსი	101
ინგლისის დედოფალი ვიქტორია . . .	493	ბელჯოვლი, დუტუ მეგრელისა	119
იპონელების ზოგიერთი ჩვეულებანი	564	* * დელიკოსი	132
რუსეთის ცხოვრება, შქარა ო. კანანაძისა	598,621	კალამს, გნ. ნ. ორბელიანისას	151
ჩრდილო ამერიკის შეერთებულ შტა- ტებში მოგზაურობა	675	რათ ვიმერო, განდევნილისა	158
მგზავრის შენიშვნები, (ევროპაში), ფ. პატრიშვილისა	710,727,746,785,810,841,856 870,891	სიყვარულის ფილოსოფია, დუტუ მეგ- რელისა	168
		* * ფანდისა	197
		პასუხათ ზს-ს, ვაჟა ფშაველასი	186
		საშემოდგომო მელიოლია, დუტუ მეგ- რელისა	203

მოდი მე წავალ იმ მუშასთან (ლექსი პროზათ), ია კვალაძისა	207	მტრისაგან დევნილი, კნ. ნ. ორბელიანისა	872
* * * ო. კვლოშვილისა	211	ახლოზღის პესიმისტი, ფანდისა	882
ქებათა ქება, ვაჟა ფშაველასი	224	პასუხი, ბ. დავითაშვილისა	898
თ. ნ. ზ. ჭავჭავაძის, ლექსი აკაკისა	238	მგოსანს, გოჩა-ვისთაშვილისა	919
თ. ნ. ზ. ჭავჭავაძის გარდაცვალების გა- მო, კნ. ნ. ორბელიანისა	242	VIII. ბელადტრისტიკა	839რ.
კრემლი, ა. ზავლიაშვილისა	262	...მძულხართ... (სახალწლო ეტიუდი), შ. ანგვისშირელისა	17
თუშური სიმღერები, 267,287,302,338,394,451	680	წერალის ნაგლეგი, (ეტიუდი) შ. ანგ- ვისშირელისა	49
მუშის სიზმარი, ო. კვლოშვილისა	279	ნამდელით ამბავი, შთის ქაღისა	163
ჩვენი დროის სამშობლოს მოგვით, ო. კვლოშვილისა	306	მოჩვენება, ვაჟა-ფშაველასი	178
* * * (ჰენისი), იან-დათუაშვილისა	319	სხვისია, სხვისი! ან. დეკანოზიშვილისა	192
ხმა შთისა (ჰენისი), იან-დათუაშვილისა	334	ეშმაკი. (გ. დე მასანისა), გ. საყვარე- ლასისა	233
ორი სიმი, ო. კვლოშვილისა	350	გვირგვინი, განდგეილისა	250
* * * ცასელისა	366	ერთი კონა წერილები (ინგლისური- დან), იგელისელი ქაღი მუხლისა	270,290
* * * ცასელისა	392	მარტოობა (გ. დე მოპასანისა), ო. ნა- გაშაისა	360
განკითხული, ო. კვლოშვილისა	410	მე თუ ის, განდგეილისა	372,396
იმას, რუს-ამერელისა	429	მეც თან წამიყვანეთ, შთის ქაღისა	418,433
* * * ფანდისა	444	ფოთოლი, განდგეილისა	468
* * * ანტონოვისა	463	ქაჯი, დ. თოპაშვილისა	487,504,522
გოდება იერემიასი, —კისა	485	თავმომწონება, ილ. იგოთელისა	539
ჩემი სიმღერა, ბ. დავითაშვილისა	499	დღეს შაბათია! (ეტიუდი), ვანოსი	600,617
მუშის რჩევა, ფანდისა	515	ნაშთი მონობისა, (ელეგია), ასე რაჭ- ველისა	661
იმედ-გადაწყვეტილი, ბ. დავითაშვილისა ხალხური ლექსი ჩაწერილი გომელთა- რის მიერ)	548	ძვირფასი ბორკილი, (შირვანხელის) დ. ტურ დავითიანელისა	681,697,715,730
საწყლების უბანში, თ. რაზიკაშვილისა	569	ბებია, (ელ. ორბელიანის) ელ. წერეთ- ლისა	744,760,777
მზე და მთვარე, —კისა	574	მშვილობა შენდა, აკაკისა	792,805,825
სიმღერა, ს. ბუჩქაშვილისა	595	ათი მცნება, გ. წერეთლისა	854,872,886
* * * ო. კვლოშვილისა	609	მუშა, განდგეილისა	899
ლოკვა, (ლერმონტოვიდან), კოწასი	616	ბაღღებები, (ჯერომ-ჯერომისა) ილ. ნა- გაშაისა	920
* * * ფანდისა	626	საშობაო მოთხრობა გ. წერეთლისა	925
ზღვის პირათ, (ლექსი პროზათ), ო. —ცანისა	641	IX. საყურადღებო ამბები. (კორესპონდენციები).	839რ.
ჩემს ოთახს, ო. კვლოშვილისა	659	თავად გრიგოლ სერგეის ძე გოლიცი- ნის დანიშნენ მთავარ-მართებლათ	37
* * * დ —ისა	675	ჭიათურა, სოფ. წესი, გოქჩის ტბა, და ქ. ახალი ბაიხეთი	40
მდინარის ჩურჩული, დუტუ შერეელისა	695	ს. ალვანი, ს. მკვანეთი, ნოვოროსის- ისკი, ქ. ქუთაისი, ფოთი	117
სიმღერა, ვაჟა-ფშაველასი	706	საჩხერე, ს. მიქელ-გაბრიელი, შორა- პანი, ჯუმათი	130
* * * დ. თოპაშვილისა	713		
* * * განდგეილისა	722		
ვიტრო? ფანდისა	727		
სალამო, —კისა	739		
ახალგაზღის ფიქრები, ფანდისა	755		
* * * გ. გოგოლაძისა	774		
ნანა, კვლოშვილისა	791		
პროვინციის ქებათა ქება, ვაჟა-ფშაველასი	809,823		
მოსული ვმირი, სოფ. გ —ქისა	839		
ვიტრო? ფანდისა	851		

	გვერ.	გვერ.
ჩოხატაური, შემასა, თიანეთი, გურია	149	239
ჭიათურა, გურია, ქუთაისი, თიანეთი .	185	530
ხაშური	201	544
ლია წერილი მოსკოველი სტუდენტ- ბის მიმართ, ან. წყნეთისა	215	562
ქუთაისი, ს. სორი, შორაპანის	221	
კუნძული სახალინი, ჩოხატაური	212	575
ბათუმი, თიანეთი	261	579
დვებზუ, აცანა, ალექსანდროპოლი	282	595
ლონდონი, განჯა, საჯალიო	298	609
წერილი რედაქციის მიმართ, მოდინა- ხელისა	307	620
ქუთაისი, ბარაღეთი, ყელა	320	626
წერილი რედაქციის მიმართ	322	
ასოთ ამწყობთა ბედ-იღბალი ქუთაის- ში, შ. ბ—ძისა	330	630
წესი, ხონი, ძიმითი	336	646
წერილი რედაქციის მიმართ, ერ. გენ- ქუხაძისა	338	
ბანევი, ალენი	351	657
ს. უბისა, შორაპანი	366	
წერილი რედაქციის მიმართ, გნ. ელი- საბეგ წყნეთისა	375	670
ს. ლელვა, ს. წევა, ფოთი, ხონი	386	673
წერილი რედაქციის მიმართ, განჯა- ხელი თვალის აბა, დ—ძისა	413	681
წერილი რედაქციის მიმართ, მიტრო- ფანე ლდიძისა	415	691
წლიური კრება თბილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობისა	419	694
დაკარგული ხელნაწერის გამო	423	699
ასოთ ამწყობლების საყურადღებოთ, ერ—ერ—ღისა	423	703
გარშევა, ს. ამბროლაური, ს. თლუღი, შულავერი	434	707
ფონდების საქმის შესახებ, ან. წყნეთისა წერილი რედაქციის მიმართ, ერთი სტუ- დენტთაგანისა	434	723
დ. ჭიათურა, ხორითი, ებლაური, სად. განჯა	434	736
გომბორი, სოფ. კვალითი, ს. ბოგილი პროვინციის ვითარება, პრეზიდენტი	446	752
გეპირსიტყვაობის საერთო ფონდის სა- ქმე, ან. წყნეთისა	451	768
ს. სილაური	452	790
სად. განჯა, ფოთი, დაბა სურამი, ს. ჭიათურა	461	796
საქონის პირველი გამოფენა ბაღეულ- ბოსტნეულობისა, ი. ქ—ძისა	480	800
ქორწინების აწერა პრინციის ლუკიანე მიურატისა ჰერცოგინია რუანის- თან, თარგმანი ოფ. სოფ. უიქია- სკან	490,500,512	839
სახალხო სწილეა-განათლება სამეგრე-	532,554	
ქუთაისი, ჯურჯუყეთი, ფუთი	497	842
კულუღუა და მისი წერილი, ს. წაჭმისა ქ. თელავი, ბათუმი	499	848
ქუთაისის მატთან, ქუთათურა მუხატა- ნესა	518	
სახალხო სწილეა-განათლება სამეგრე-	518	848

ლოში, კარდიასი	862,896
კახეთის ვითარება, შაქრი ო. კანასის	866
ახალ-დაბა	867
ზღუევა, ქუთაისი, ქ. თელავი	881
ა. თიანეთი	896
ს. გელათი, ს. ცეღანი, ჩოხატაური	911

X. გ რ ი ტ ი გ ა

ნიკოლოზ ბარათაშვილი ტიპისა დრო, სომხელის	31,42,97,154,174,189
სალიტერატურო შენიშვნები, ლუტუ მეგრელის	355,398
კრიტიკული შენიშვნები, (მოსავლის მცელნი, ი. გოგებაშვილისა), დ. აღბანელის	390,410,430
კრიტიკა და ბიბლიოგრაფია, (იოაკიმი მეფე და ინგილო ქალი; ი. გოგებაშვილისა), XX.	535,546
კრიტიკული შენიშვნები, (სახალხო პოეზია, მელიტონ კელენჯერიძისა), ჭადარასი	582
კრიტიკული შენიშვნები, ბავშვების მოკეთე ალ. ნათაძისა	780

XI. შუბღაღისტიკა, სხვა-და-სხვა ამბები.

ახალწლო ფიქრები, ო. ნაჭაშიძის	7
აკეკაშ ს* ახალი რედაქცია და მისი გულის პასუხი, მახაყელის	23
ბან-და-ბან, ჭადარასი	101,229,678,794
დავამელბი ჩენი ში, მარტავა ჭადამის სენატორი კონი და მისი აზრები კავკასის ხალხების შესახებ, გ. წერეთლისა	159
იღონა ორეშკო და მისი აზრები ქალბზე, ელ წერეთლისა	201
ქრისტე აღდგა	203
აკვიროთ, აა კვადამის	309
471,537,570,612	334,416,449
ენი ცხოვრების მიმოხილვა, Amicus-ის	346
ენი ცხოვრების წერილმანი, Amicus-ის	363
ათურის შავი ქვის მწარმოებელ სააქციონერო ამხანაგობის შესახებ, ო. გაჭაშიძის	376
გეჟავს თუ არა ჩენი საზოგადოება, ა. გაჭაშისა	402,426
ნათ-ს სამეფო, ს. ქ-ნისა	44, 465
ზოგიერთი ცუდი თვისებანი მეტარე შემთა პირველ ამხანაგობის წარმოებაში	453,475,506,520
წერაკითხის საზოგადოების წლიური კრება 1 იენისს	461
ჩენი ლიტერატურის პათოლოგიური მდგომარეობა, ერთი სტუდენტოვანის კვირიდან კვირამდე, მახაყელის	463
სალიტერატურის კრების მიერ აღძრული	592

839რ.	839რ.
შუთითი ტე ქართველ სოჰენთა შორის გაცოკვეება სარწუნოებაში, დეჟოთ ტერ-ღუთიანისა	596 618
შესავლითელი ამხანაგობანი, ვალკტინისა	691

XII. სასუმბრო გასართობი.

გვერ.	სახალწლო კრიმანჭული, სისონა მეხნეჭრესი	4
	სახალწლო	10
	ახალ წლის მილოცვა პროვინციიდან ქიათურის არხზე, ფხედისა	19
	საციხარია, სატირალი რომ არ იყოს! გოჯასპირ და ივანია, საბრუელისა	192
	გოჯასპირ და ივანია, ელგასი	768

XIII. საქველ-მოქმედო საქმე	20,215,292,323
	492,858,923

XIV. მღერე შენიშვნები და საზოგადოება წერალები.

ბ. იაკობ გოგებაშვილი და მისი ტუუნი ანკნობი, გ. წერეთლისა	120
ბატონი გოგებაშვილი და მისი ზხრიცებ-ს ზუბულა, გ. წერეთლისა	304
მცირე შენიშვნა, და—რისა	319
გუნია და მისი ბეზლობა, გ. წერეთლისა ღია წერილი თ. ილია ქაქუაძეს, გ. წერეთლისა	322
ლუტუ მეგრელის წერილის გამო, გ. წერეთლისა	328
მცირე შენიშვნა, გ. წერეთლისა	370
მცირე შენიშვნა, გ. წერეთლისა	373
პასუხათ ბიბლიოგრაფიული შენიშვნის ავტორს, X-ს, ალ მარანსაშვილისა	378
მცირე შენიშვნა, შესისი გ. გაჭაშიძისა	395
პასუხათ ბიბლიოგრაფიული შენიშვნის ავტორს, X-ს, ალ მარანსაშვილისა	435
მცირე შენიშვნა, შესისი გ. გაჭაშიძისა	436
ბატონი ველიჩკო და მისი აზრი ერობის შემოღების შესახებ, გ. წერეთლისა	436
პასუხი ბ ნ ი. გოგებაშვილის, ა. ნათაძისა	494
პასუხათ ბ. კ. თეარატქილაძეს, გონაჟისაშვილისა	503
მცირე შენიშვნა, ცოლის წამებით ბეზლობა	508
მცირე შენიშვნა, პასუხათ ბ. პ. ს-ძეს, ა. გაჭელისა	548
„ვერია“ და მისი ნაუკვეე, ს. ბანი შკაზურის კორესპონდენციის გამო, სელეგან ჭადარასისა	571
აფხაჯობის შესახებ საფრო ბასი	659
განჯის მთარეწმელთა საზოგადოების გამო, გ. ჟაფრძისა	683
წერილი ქართველ საზოგადოების მიმართ	823
წერილი ქართველ სტუდენტების მიმართ	824
	883
	885

დავნიანებული პასუხი ომ. იოსელიანს,
გ. სეფისპირედის
სამშობლო ციხის გუმბაც ღაღისა .

300რ. На 12 месяцев 10 р. — к. | На 2 месяца. 2 р. 75 к.
" 6 " . . . 6 " — " | " 1 " . 1 " 50 "
905 " 3 " . . . 3 " 50 "
914 Заграницу на годъ 17 р., на полгода 9 р., на три
мѣсяца 5 р.

XV. ბ ა ბ ლ ო გ რ ა ფ ი ა .

ბიბლიოგრაფია, (Очерки виноградарства и
виноделия въ Гуріи и Мингреліи,
Кн. Е. Накашидзе), თ. კიკვაძისა . 140,193,254
ჩვენნი მწერლობა, („სამანიშვილის დე-
დინაკვალი, დ. კლდიაშვილისა),
ა. ნაცშიძისა
ბიბლიოგრაფია, („სად არის შველა“,
ი. ზემბასი), შ. ს—ძისა
ბიბლიოგრაფია, (ასული ლევან მეფი-
სა, აღ. მირიანაშვილისა), X.
ბიბლიოგრაფიული შვენიშენა, (ბ. ი.
საბოკია და მისი რუსულ-ქართუ-
ლი ლექსიკონი), მიტროფანე ღა-
ღისა
ბიბლიოგრაფია, (დ. კუდრიავსკაი), შ.
ს—ძისა
ბიბლიოგრაფია, (ნ. რუბაქანი), შ. ს—ძისა
ბიბლიოგრაფია, (ამბეცი ცხოველთა სა-
მეფოსი. რუბაქინისა), შ.
სომხური ბელეტრისტიკა, ა. ტ. — დ.

300რ. 1-го числа любого мѣсяца.
Для сельскихъ учителей льгота: подписная цѣна
на годъ—7 р., полгода—4 р.
Въ 1898 г. „Новое Обозрѣніе“ будетъ выходить
въ Тифлисѣ, какъ и въ прошлые годы, ежедневно, по
программѣ большихъ столичныхъ газетъ.
Для годовыхъ подписчиковъ какъ городскихъ, такъ
и иногородныхъ, обращающихся непосредственно въ
контору редакціи, ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА на слѣдую-
щихъ условіяхъ: при подпискѣ вносится—3 р., въ 1-му
марта—2 р., къ 1-му мая—3 р и къ 1-му сентябрю—
2 р.
Подписка и объявленія принимаются въ Тифлисѣ:
въ конторѣ газеты, Барятинская ул. № 8
Иногородные адресуютъ свои требованія: въ Тиф-
лисѣ, въ редакцію „Новаго Обозрѣнія“.
РОЗНИЧНАЯ ПРОДАЖА газ. „НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“,
производится: въ Петербургѣ—въ книжномъ магазинѣ ЛЕ-
ДЕРЛЕ, Невскій просп., № 42 д. армянской церкви; въ
Москвѣ—въ книжномъ магазинѣ КАРБАСНИКОВА, Моховая
улица; въ нижнихъ шкапахъ станціи ростово-влади-
вказк. жел. дороги: Владиванъязъ, Белая, Тихорецкая и
Ростовъ.
Лица, подписавшіяся на годовое изданіе „Новаго Об-
озрѣнія“ 1898 г. въ настоящее время, будутъ безплатъ
получать газету въ текущемъ году со дня подписки.

XVI. თ ე ა ტ რ ო ს მ ა ტ ო ა ნ ე .

ჩვენი სახიობა
სომხური თეატრი

300რ. 307 33
178,808,832
848

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

на 1898 годъ.

(пятнадцатый годъ изданія).

Въ истевающемъ году, въ газетѣ, кромя мѣст-
ныхъ силъ, участвовали также К. С. Баранцевичъ, В. В.
Вересаевъ, В. К. (Петербург. корресп.), Л—овичъ (Лон-
дон. корресп.), Д. Н. Мининъ-Сибирякъ, М. А. Протопо-
повъ, акад. ин. Тархановъ, В. Е. Чешихинъ, А. С. Хах-
овъ и др.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ

съ доставкой и пересылкой:

ქართული თეატრი.
ქიზისა, 28 დეკემბერს 1897 წ.
ქართული დრამატული და ისაგან ეფ. მესხის მი-
ნაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

სამეცნიერო

ისტორ. 5 მოკმ. და 7 სურათ. დრამა თავ. დ. ერისთავის
მონაწილეობას მიიღებენ: ქქ. ეფ. მესხისა, გარგარე-
ლისა, რჩეულოვისა; შ.ბ. აბაშიძე, ვამერელიძე, სვი-
მონიძე, შათირიშვილი, კანდელაკი, მკედლიშვილი,
ადამიძე, კარბელი, საფაროვე, გვარამაძე და სხვა.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია

დასაწყისი 8 საათსა

თეატრში ეთბილება

